

Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

Fakulta bezpečnostního inženýrství

Katedra požární ochrany a ochrany obyvatelstva

Studie komplexní bezpečnosti obce

Student:

Pavλίna Jeřková

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Dr. Ing. Michail Šenovský

Studijní obor:

Havarijní plánování a krizové řízení

Datum zadání bakalářské práce:

28.11.2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

30.4.2009

MÍSTOPŘÍSEŽNÉ PROHLÁŠENÍ

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce.“

V Ostravě dne:.....

.....

ANOTACE

JEŽKOVÁ, P.: *Studie komplexní bezpečnosti obce*. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2009, 54 s. Bakalářská práce.

Klíčová slova: obec, bezpečnost, komplexní pojetí, prevence, mimořádná událost, krizová situace, riziko

Bakalářská práce se zabývá problematikou komplexní bezpečnosti na úrovni obcí. V úvodu práce je popsána obecná charakteristika obce s důrazem na samostatnou a přenesenou působnost. Následující kapitola se zabývá bezpečností obce obecně, přičemž dává základ kapitolám následujícím. V nich je podrobněji rozebrána problematika bezpečnosti z hlediska prevence, při mimořádných událostech, za krizových stavů a okrajem je zmíněna i obrana. Pojetí komplexní bezpečnosti a bezpečnosti lidského systému s tím související je vysvětleno v části následující. V závěru práce je zhodnoceno využití komplexní bezpečnosti na úrovni obcí.

ANNOTATION

JEŽKOVÁ, P.: *A Study of Comprehensive Security of a Municipality*. Ostrava: VŠB - Technical University of Ostrava, Faculty of Safety Engineering, 2009, 54 s., Baccalaureate thesis.

Key words: municipality, security, comprehensive interpretation, prevention, extraordinary incident, critical situation, risk

Bachelor study deals with comprehensive security problems at the level of municipalities. There is described general characteristic of a municipality in the study preface with stress on independent and devolution operation. Following chapter concerns with municipality's security in general and lays the foundation of further chapters in which is security matter analysed in detail from prevention point of view, for extraordinary incidents, during critical situations and also defence is mentioned partly. There are described comprehensive interpretation of security and security of human system in next chapter. In final part of study there is evaluated consumption of comprehensive security at the level of municipalities.

OBSAH

1	ÚVOD.....	1
2	REŠERŠE	2
3	ZÁKLADNÍ POJMY	7
4	CHARAKTERISTIKA OBCE	9
4.1	ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA.....	9
4.1.1	<i>Samostatná působnost.....</i>	<i>9</i>
4.1.2	<i>Přenesená působnost.....</i>	<i>10</i>
4.2	ORGÁNY OBCE	10
5	BEZPEČNOST OBCE.....	12
6	ČINNOST OBCE PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI V OBLASTI PREVENCE	14
6.1	PREVENCE RIZIK.....	16
6.1.1	<i>Veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost.....</i>	<i>16</i>
6.1.2	<i>Požár.....</i>	<i>17</i>
6.1.3	<i>Povodně.....</i>	<i>19</i>
6.1.4	<i>Závažná havárie.....</i>	<i>22</i>
6.1.5	<i>Havárie jaderného zařízení nebo zařízení pracujících s ionizujícím zářením.....</i>	<i>24</i>
6.1.6	<i>Silniční doprava.....</i>	<i>24</i>
6.1.7	<i>Energetika .....</i>	<i>26</i>
6.1.8	<i>Epidemie.....</i>	<i>26</i>
6.1.9	<i>Životní prostředí.....</i>	<i>27</i>
7	ČINNOST OBCE SOUVISEJÍCÍ S MIMOŘÁDNÝMI UDÁLOSTMI.....	29
7.1	PŘIPRAVENOST OBCE NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	30
7.2	ZÁCHRANNÉ A LIKVIDAČNÍ PRÁCE	31
7.2.1	<i>Jednotka sboru dobrovolných hasičů.....</i>	<i>31</i>
7.3	OCHRANA OBYVATELSTVA	33
8	ČINNOST OBCE PŘI KRIZOVÝCH SITUACÍCH.....	35
9	ČINNOST OBCE PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ OBRANY STÁTU.....	37
10	DÍLČÍ ZÁVĚR.....	38
11	FORMULOVÁNÍ KOMPLEXNÍ BEZPEČNOSTI.....	39
11.1	BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM.....	39
11.2	BEZPEČNOST LIDSKÉHO SYSTÉMU	40
11.2.1	<i>Řízení lidské bezpečnosti.....</i>	<i>41</i>
11.2.2	<i>Chráněné zájmy.....</i>	<i>42</i>

12	ZHODNOCENÍ	43
13	ZÁVĚR	45
14	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
15	SEZNAM ZKRATEK.....	49
16	SEZNAM OBRÁZKŮ	50

1 Úvod

V současné době se čím dál více diskutuje téma bezpečnost. Je to také dáno tím, že se nyní vnímá bezpečnost s větší vážností, více nabývá na významu a do praxe se zavádí pojem komplexní (integrální) bezpečnost. Komplexní bezpečnost jako takovou neřeší žádný předpis české legislativy. Cílem komplexní bezpečnosti je co nejširší pohled na bezpečnost a řešení bezpečnosti z co nejrůznějších hledisek. Hlavním motivem komplexní bezpečnosti je ochrana člověka v nejruznějších ohroženích, ve kterých se může nacházet.

Je snaha orientovat se na celý komplex chráněných zájmů. Životy a zdraví lidí lze ochránit jen tehdy, pokud je zajištěna propojenost na všech úrovních bezpečnosti. Komplexní bezpečnost neřeší pouze zvládání dopadů různých pohrom, havárií, mimořádných událostí, atd., ale orientuje se na problémy od prevence až po obnovu.

Obce tvoří důležitou součást územního celku státu. O bezpečnost obyvatel na svém území musí pečovat i ty nejmenší obce. Komplexní bezpečnost se dotýká všech územních celků.

Smyslem bakalářské práce je zhodnotit komplexní pojetí bezpečnosti v podmínkách obce. Práce je rozčleněna na několik celků. Po úvodní charakteristice obce a vymezení bezpečnosti obecně analyzuji současný stav bezpečnosti obcí pomocí příslušné legislativy a vymezuji povinnosti a úkoly starostů obcí a orgánů obcí v oblasti prevence rizik, v oblasti zdolávání mimořádných událostí a krizových situací a okrajově v oblasti obrany. Neorientuji se na obce s rozšířenou působností. Získané informace jsou dále využity pro formulování komplexní bezpečnosti na úrovni obcí.

2 Rešerše

V rešerši uvádím knižní publikace a legislativu, které se týkají tématu mé práce. Žádná z uvedených publikací se tématu netýká přímo, ale jsou v nich uvedeny poznatky důležité pro zpracování jednotlivých kapitol bakalářské práce.

KNIŽNÍ PUBLIKACE

ADAMEC, Martin. *Postavení obce v oblasti bezpečnosti.* Ostrava: VŠB – TU Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2006, 39 s., Bakalářská práce

Cílem práce je vymezit všechny úkoly obce v oblasti připravenosti na mimořádné události a jejich zdolávání, v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva a setřídít tyto informace do přehledné formy. Po provedené analýze autor ukazuje na nedostatky v legislativě. [1]

BŘEŇ, Jan, et al. *Obce.* Blanka Pokorná. Praha : ASPI publishing s.r.o., 2004. 1084 s. ISBN 80-7357-015-0.

Publikace obsahuje velké množství informací o činnostech obce v různých oblastech. Vychází z platné legislativy, především ze zákona o obcích. Zabývá se problematikou majetku obcí, daněmi a místními poplatky, obyvatelstvem, volbami a referendy, bezpečností obce, školstvím a ochranou životního prostředí.

V kapitole Bezpečnost obcí je řešena hlavně obecní policie a požární ochrana. V publikaci jsou ale i kapitoly, které se týkají možných rizik na území obce. V závěru každé kapitoly je uveden příslušný legislativní rámec problému. [2]

MARTÍNEK, Bohumír, ADAMEC, Vilém, HANUŠKA, Zdeněk. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací.* Praha : MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006. 33 s. ISBN 80-86640-64-7.

Tato příručka pro starosty obce a referenty prevence Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska se zabývá řešením mimořádné situace, a to přípravou obce na mimořádné události, podílem obce na provádění záchranných a likvidačních pracích a ochranou obyvatelstva.

Zabývá se také řešením krizových situací, a to přípravou obce na řešení krizových situací a řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu. [4]

PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Bezpečnost lidského systému*. 1. vyd. Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. 139 s. ISBN 978-80-86634-97-5.

Publikace se zabývá bezpečností v komplexním pojetí jako soubor opatření pro zachování, ochranu a rozvoj chráněných zájmů. Zabývá se také krizovým řízením, které je důležité pro řízení bezpečnosti lidského systému. [5]

ŠENOVSKÝ, Michail, ADAMEC, Vilém. *Právní rámec krizového managementu*. Ostrava : SPBI, 2005. 97 s. ISBN 80-86634-55-8.

Publikace se věnuje problematice zdolávání mimořádných událostí a krizových situací v České republice. Rozebírá systém krizového řízení a hlavně problematiku plánování opatření k zajištění bezpečnosti. Jsou probírány otázky managementu záchranných prací.

Kapitola 3.3 se zabývá činností obcí za krizových stavů, kde vychází ze zákona o krizovém řízení [14]. Kapitola 5.3.3 se zabývá krizovým štábem obce, jako pracovním orgánem starosty obce. [7]

ŠENOVSKÝ, Michail, ADAMEC, Vilém, HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém : Management záchranných prací*. Ostrava : SPBI, 2005. 157 s. ISBN 80-86634-55-8.

Odborná publikace se zabývá problematikou integrovaného záchranného systému. Vychází ze zákona o integrovaném záchranném systému [11]. Popisuje základy koordinace záchranných a likvidačních prací v České republice a ochranu obyvatelstva na úrovni státní správy, samosprávy, fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Je zde řešena taky problematika činnosti operačních a informačních středisek IZS a jejich vztah k základním a ostatním složkám IZS.

V kapitole 2.5 je řešena problematika připravenosti orgánů obce na řešení mimořádných událostí a provádění záchranných a likvidačních prací a ochrana obyvatelstva. [8]

PŘÁVNÍ PŘEDPISY

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústava ČR je nejvýše postaveným zákonem vedle Listiny základních práv a svobod v České republice. Stanovuje chráněné zájmy a cíle občanů. Definuje Českou republiku jako stát svrchovaný, jednotný a demokratický založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Charakterizuje moc zákonodárnou, výkonnou a soudní, nejvyšší kontrolní úřad, Českou národní banku a územní samosprávu.

Hlava sedmá vymezuje územní samosprávu. Dělí územní samosprávu na obce a kraje a tyto blíže specifikuje. [10]

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon vymezuje obecná ustanovení o obci, tzn. o postavení, o území obce, o občanech obce, atd. Důležitou částí pro bezpečnost obce je vymezení samostatné a přenesené působnosti a činnost obce s tím související. Vymezuje také strukturu a činnost orgánů obce a jejich pravomoc. [12]

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon obsahuje informace o integrovaném záchranném systému, o jeho použití, působnosti, o složkách IZS, atd. Vymezuje postavení a úkoly státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací a ochraně obyvatelstva, zabývá se organizací záchranných a likvidačních prací v místě zásahu a vymezuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob při mimořádných událostech před a po dobu vyhlášení krizových stavů.

Z hlediska bezpečnosti obcí je důležitý § 15 a § 16, které se zabývají připraveností obce na mimořádné události a provádění záchranných a likvidačních prací a ochranou obyvatelstva. Vymezují povinnosti obecního úřadu a starosty obce důležité k zajištění připravenosti a zdolávání krizové situace. [13]

**Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
ve znění pozdějších předpisů**

Zákon stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení.

Připravenost obce na řešení krizových situací zajišťují orgány obce. V § 21, § 22 a § 23 je vymezena působnost obecního úřadu a starosty obce při zajišťování připravenosti obce na řešení krizových situací. Za vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce. [14]

**Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy ve znění
pozdějších předpisů**

Zákon řeší přípravu hospodářských opatření a přijetí těchto hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů. Stanovuje také působnost a pravomoc orgánů (Vláda, správní úřady) v systému hospodářských opatření pro krizové stavy. Stanovuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. [15]

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

V zákoně je vymezené řízení a organizace obrany státu, a to stanovení povinnosti státních orgánů, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob, před vnějším napadením. Dále upravuje činnosti související s věcnými prostředky, pracovní povinností a pracovní výpomocí. Charakterizuje objekty, které jsou důležité pro obranu státu, vojenské újezdy, dále také vztah ke spojeneckým ozbrojeným silám a financování obrany státu.

Činnosti obce v přenesené působnosti jsou vymezeny v § 8. Jedná se o činnosti obce k zajišťování obrany státu jako např.: zabezpečení výběru a povolávání fyzických osob k pracovním výpomocím nebo pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu, plní úkoly spojené s evakuací obyvatel, atd. [17]

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Úvodní ustanovení zákona (§ 1) praví, že účelem tohoto zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnost orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany a postavení a povinnosti jednotek požární ochrany. dále také poukazuje na to, že každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru a neohrozil život a zdraví osob, zvířat a majetku.

V § 29 jsou stanoveny činnosti obce v samostatné působnosti na úseku požární ochrany. Obec zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů, zajišťuje její akceschopnost, přípravu členů, materiální a finanční podporu a další úkoly uvedené v § 29. V § 30 potom Vláda stanoví nařízením např.: druhy dokumentace požární ochrany krajů a obcí, atd. také významný pro obec je § 68 a § 69 o jednotce sboru dobrovolných hasičů a požární hlídce. [19]

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky v platném znění

Článek č.1 tohoto zákona definuje základní povinnost státu, která spočívá v zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot.

Zákon upravuje za jakých podmínek lze vyhlásit nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav, přičemž vždy závisí na rozsahu, intenzitě a charakteru dané situace. U každého z těchto stavů je dále popsáno kdo jej vyhláší, na jak dlouho, za jakých podmínek, pro jaké území a další souvislosti k tomu potřebné. [11]

3 Základní pojmy

Mimořádná událost – škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví a majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. [13]

Krizová situace – mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu. [14]

Integrovaný záchranný systém – koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. [13]

Záchranné práce – činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin. [13]

Likvidační práce – činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. [13]

Ochrana obyvatelstva – plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. [13]

Krizové řízení – souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace. [14]

Obrana státu – souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému. [17]

Riziko – míra výskytu nepříjemných dopadů vyvolaných největší očekávanou mimořádnou událostí v daném místě; riziko je pravděpodobnost vzniku nežádoucích dopadů.

Krizové stavy – orgány krizového řízení za krizových stavů vstupují do řešení krizových situací a řeší je použitím krizových opatření.

Chráněné zájmy – cíle státu, které jsou prioritně ochraňovány (obvykle životy a zdraví lidí, majetek, životní prostředí, kritická infrastruktura a existence státu). [6]

Komplexní (integrální) bezpečnost – Komplexní (integrální) bezpečnost je soubor opatření pro ochranu a rozvoj lidského systému, tzn. pro ochranu a rozvoj chráněných zájmů. [6]

Lidská bezpečnost – Lidská bezpečnost je soubor opatření k ochraně a rozvoji lidí a lidské společnosti, a to při zvážení všech vazeb a toků v lidském systému, které mohou zprostředkovat nebo přispět ke vzniku újmy na lidech nebo lidské bezpečnosti. [6]

4 Charakteristika obce

Podle Ústavy České republiky [10] je Česká republika svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Česká republika se člení na územní samosprávné celky a ty dále dělí se na základní územní samosprávné celky, což jsou obce a vyšší územní samosprávné celky, což jsou kraje. Obec je vždy součástí kraje. Je spravována starostou obce a zastupitelstvem obce, které je volené tajným hlasováním vždy na čtyřleté období. Do činnosti obcí může zasahovat stát, jestliže to vyžaduje ochrana zákona.

Obec je základním územním samostatným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a hospodář s ním podle vlastního rozpočtu. Má své jméno a s ním vystupuje v právních vztazích a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů. Při plnění svých úkolů chrání veřejný zájem. [12]

Obecná ustanovení týkající se obce, samostatná působnost, přenesená působnost a povinnosti orgánů obcí jsou vymezeny v zákonu o obcích [12].

4.1 Územní samospráva

Obec plní své záležitosti v samostatné i přenesené působnosti a je spravována zastupitelstvem obce. Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy a výkonu státní správy. Vydává obecně závazné vyhlášky (samostatná působnost) a nařízení obce (přenesená působnost).

4.1.1 Samostatná působnost

V samostatné působnosti plní obec úkoly patřící do samosprávy obce v souladu s potřebami obce a v daném rozsahu. Zpravuje záležitosti, které se týkají zájmu obce a uspokojování potřeb občanů. Ve věcech, které patří do samostatné působnosti rozhoduje zastupitelstvo obce. Obec má právo v samostatné působnosti spravovat záležitosti týkající se obce v rámci platných zákonů samostatně. Do samostatné působnosti mohou zasahovat stát a kraje, jestliže to vyžaduje ochrana zákona. Rozsah samostatné působnosti může být omezen zákonem.

Co se týče bezpečnosti, obec může vydat obecně závaznou vyhlášku, týkající se zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, může stanovit činnosti, které by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku.

Vyhlášky vydává obec především k uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. [2]

4.1.2 Přenesená působnost

V přenesené působnosti plní obec výkon státní správy, který jí byl svěřen zákonem. Ve věcech přenesené působnosti rozhoduje zastupitelstvo obce. Obec v přenesené působnosti v podstatě pomáhá státu ve výkonu jeho působnosti v míře, která je stanovena zákonem. Dozor nad výkonem obce v přenesené působnosti vykonává krajský úřad.

Obec může vydávat právní předpisy, a to nařízení obce, ve věcech patřících do přenesené působnosti. Na plnění úkolů v přenesené působnosti obdrží obec ze státního rozpočtu příspěvek.

Rozlišují se tři stupně přenesené působnosti.

- I. stupeň – základní rozsah přenesené působnosti (povinnost každé obce výkon této působnosti pro svoji potřebu)
- II. stupeň – pověřené obecní úřady (pověřený obecní úřad vykonává přenesenou působnost ve správním obvodu určeném právním předpisem)
- III. stupeň – obec s rozšířenou působností (obecní úřad, který vedle základního rozsahu přenesené působnosti a vedle přenesené působnosti II. stupně, vykonává přenesenou působnost ve správním obvodu určeném právním předpisem)

4.2 Orgány obce

Obec spravují orgány obce. Podrobněji jsou popsány v zákoně o obcích [12].

Do orgánů obce se řadí:

1. **Starosta** – Zastupuje obec navenek. Je volen zastupitelstvem obce. Úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, může starosta provést jen po jejich předchozím schválení, jinak jsou tyto právní úkony od počátku neplatné. Za výkon své funkce zodpovídá zastupitelstvu obce.
2. **Zastupitelstvo obce** – Obec je spravována zastupitelstvem obce. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce a ve věcech patřících do přenesené působnosti obce, jen stanoví-li tak zákon o obcích [12] nebo jiný zákon. Vydává obecně závazné vyhlášky a nařízení obce.
3. **Obecní úřad** – Je tvořen starostou obce, který je v čele obecního úřadu, místostarostou, tajemníkem obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazené do obecního úřadu.
4. **Rada obce** – Je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a za svůj výkon se odpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě obce rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon. Jestliže v obci není zřízena rada obce plní tuto funkci starosta obce.
5. **Zvláštní orgány** – např.: povodňová komise, kterou může zřídit starosta obce.

5 Bezpečnost obce

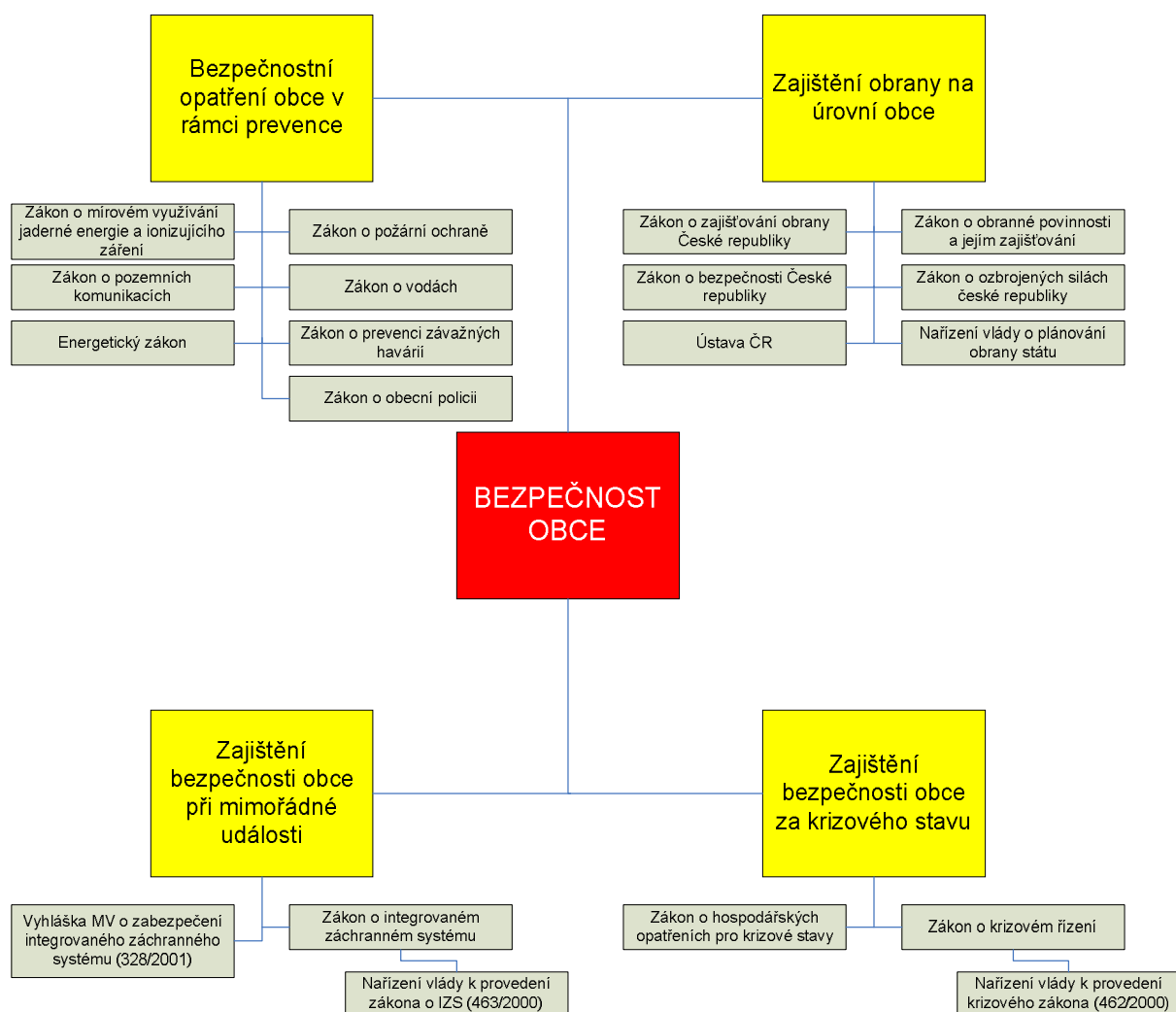
Obecně se bezpečností České republiky zabývá ústavní zákon o bezpečnosti ČR [11]. Bezpečnost zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Na zajištění bezpečnosti se také musí podílet státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby.

Při zajišťování bezpečnosti obce je důležité vycházet ze zákonů týkající se této problematiky. Schématické rozdělení je uvedeno na obrázku (Obrázek 1).

Bezpečnost na úrovni obce můžeme rozdělit do 3 oblastí:

1. První oblast můžeme charakterizovat jako **bezpečnostní opatření obce v rámci prevence**. Do této oblasti spadají povinnosti obce dané zákonem, které obec vykonává v rámci bezpečnosti ještě před tím, než se nějaká událost stane formou prevence a přípravy.
2. Druhá oblast je oblast týkající se opatření za MU, kde jsou dány povinnosti a úkoly obce při **zajišťování bezpečnosti při mimořádných událostech**. Tato oblast je řešena v zákonu o IZS [11]. Zákon vymezuje úkoly obce související s předcházením vzniku mimořádných událostí, vytvářením podmínek pro provádění záchranných a likvidačních prací a odstraňování následků mimořádných událostí a odpovědnost za jejich provádění.
3. Třetí oblast je **opatření za krizových stavů**, tzn. povinnosti a úkoly obce, které vykonává při vyhlášení krizového stavu. Za krizové situace, při které je vyhlášen jeden z krizových stavů, se obec řídí krizovým zákonem [14].

Samostatnou oblastí je **zajišťování obrany**. Tuto oblast charakterizuje tzv. branná legislativa. Branná legislativa je skupina zákonů, které vymezují úkoly související s přípravou a realizací obrany státu a odpovědnost za jejich provádění. Stručně se jí zabývá kapitola č. 9 Činnost obce při zajišťování obrany státu.

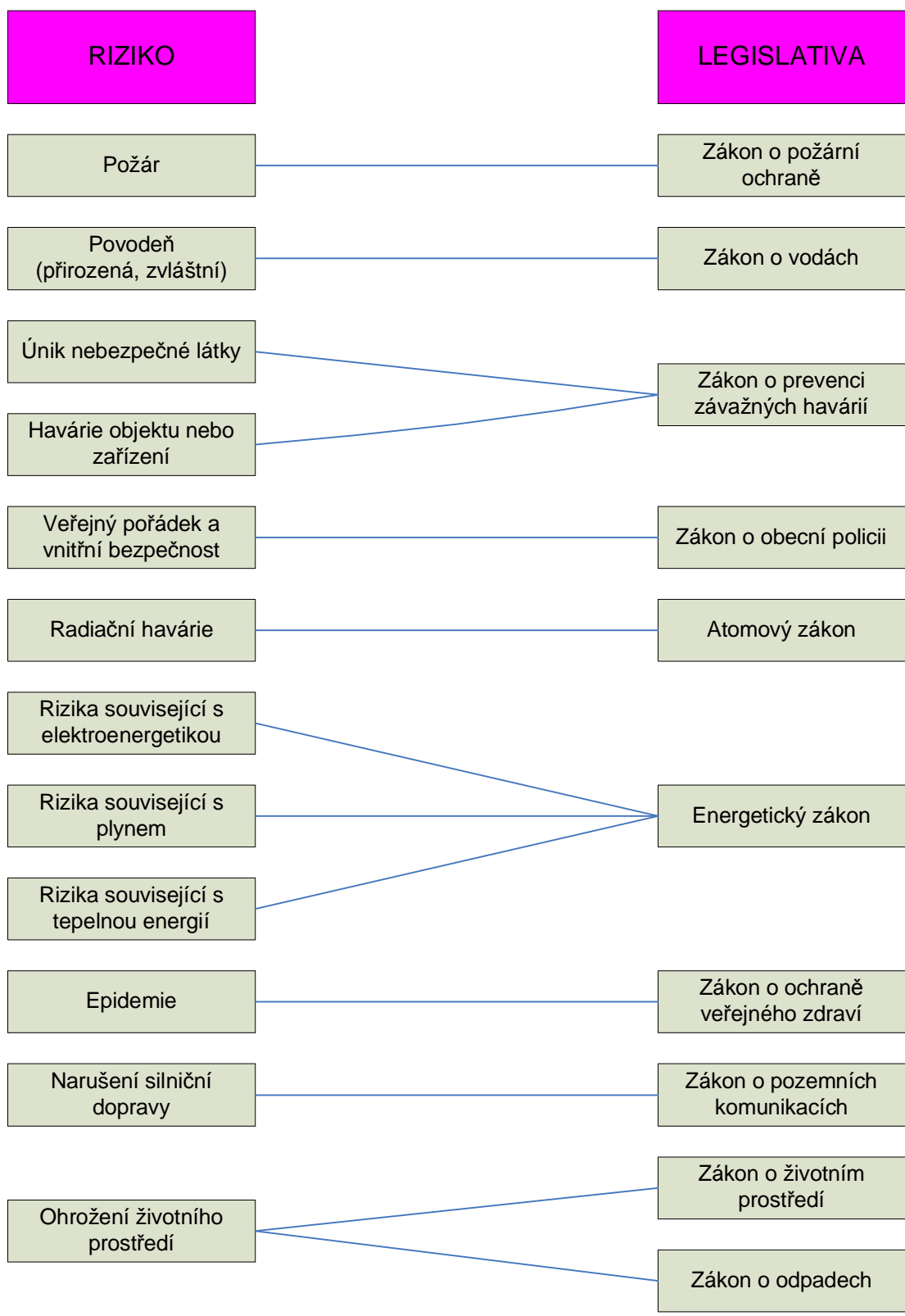
Obrázek 1: Bezpečnosti obce

Starosta obce zastává významné místo v naší legislativě. Jsou mu svěřena práva a povinnosti, která mu umožňují předcházet, odvracet nebo zmírnit dopad mimořádných událostí a krizových situací ve svém správním obvodu. Značné požadavky se kladou právě na oblast prevence a přípravy, která zaujímá největší část bezpečnosti.

6 Činnost obce při zajišťování bezpečnosti v oblasti prevence

Kapitola se zabývá postavením obce v oblasti připravenosti na mimořádné události a krizové situace. Jsou v ní uvedena rizika, která mohou v rámci obce nastat, doplněné popisem povinností a opatření, která obec v rámci daného rizika musí vykonat.

Cílem kapitoly je vymezit práva a povinnosti obce v oblastech různých rizik. Na obrázku (Obrázek 2) jsou přehledným způsobem uvedena rizika, která mohou v rámci obce nastat a jsou doplněná legislativou, týkající se daného problému.

Obrázek 2: Zajištění bezpečnosti obce z hlediska prevence

6.1 Prevence rizik

V kapitole je uveden výčet rizik, která mohou nastat na území obce. Je zde vymezeno, jaké má obec povinnosti (jestliže nějaké má) v jednotlivých oblastech uvedených rizik.

Jedná se o výčet rizik, které jsou společné největšímu počtu obcí. Musí se brát ohled na to, že každá obec je specifická a může mít i rizika další.

6.1.1 Veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost

Obce ve svém správním obvodu mohou zřídit obecní policii. Obecní policie je zřizována v samostatné působnosti. S ohledem na místní předpoklady a zvyklosti zabezpečuje podmínky pro uspokojování potřeb občanů, ochranu veřejného pořádku a místních záležitostí veřejného pořádku.

Rozsah činnosti a působnost obecní policie upravuje zákon o obecní policii [20]. Je zřízena zastupitelstvem obce na základě obecně závazné vyhlášky. Obecní policie zajišťuje veřejný pořádek ve správním obvodě obce, ve které je zřízena. Je organizační složkou obce. Zpravidla ji řídí starosta obce, ale může i pověřený člen zastupitelstva.

V zákonu o obecní policii [20] jsou rovněž vymezeny úkoly a povinnosti strážníků obecní policie k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Obecní policie spolupracuje s Policií ČR.

Obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku:

- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití,
- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce,
- se podílí v rozsahu stanoveném zákonem o obecní policii [20] nebo zvláštním zákonem na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích,
- se podílí na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých povinností a oprávnění stanovených zákonem o obecní policii [20] nebo zvláštním zákonem činí opatření k jeho obnovení,

- se podílí na prevenci kriminality v obci,
- provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci,
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce,
- poskytuje za účelem zpracování statistických údajů Ministerstvu vnitra na požádání údaje o obecní policii. [20]

6.1.2 Požár

Požární ochrana je řešena v zákoně o požární ochraně [19]. Obec vykonává činnosti na úseku požární ochrany v samostatné působnosti. V rámci prevence zřizuje jednotku požární ochrany. Jednotka požární ochrany je zřizována jako organizační složka pro zabezpečení území obce v případě požáru požáry a jiných mimořádných událostí.

Dle zákona o požární ochraně [19] obec:

- zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zákona o IZS [13] ve svém územním obvodu; členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech v mimopracovní době poskytuje odměnu,
- udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje odbornou přípravu členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany,
- zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, členy jiných jednotek sborů dobrovolných hasičů obce nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci, jestliže zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trvajícího zásahu na území obce,

- poskytuje náhradu ušlého výdělku členu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, který se ve své pracovní době nebo v době, ze které mu plyne příjem z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostech nebo nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy,
- zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu,
- zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár,
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti,
- umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek,
- spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany; za tím účelem mohou obce soustřeďovat finanční prostředky,
- organizuje preventivně výchovnou činnost,
- obecně závaznou vyhláškou

1. vydává požární řád obce,

2. stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob. [19]

Obecní úřad na úseku požární ochrany:

- zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě,

- zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Vybrané obecní úřady:

- zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod,
- zabezpečují akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce k zásahům mimo svůj územní obvod,
- na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu. [19]

Obce mohou podle zákona o požární ochraně [19] na základě smlouvy vzájemně mezi sebou zřídit společnou jednotku požární ochrany. Zřizování společné jednotky požární ochrany schvaluje HZS kraje. Například z finančních důvodů některé obce nemohou zřídit jednotku SDH. Obce, které nezřídí JSDH jsou povinny sdružit prostředky na společnou jednotku požární ochrany s HZS kraje nebo s obcemi, jejichž jednotky požární ochrany jsou v požárním poplachovém plánu kraje uvedeny k prvnímu zásahu pro uvedenou obec.

Jestliže obec nezřídí jednotku požární ochrany a určí ji HZS kraje, musí zřídit požární hlídku. Vybavení požární hlídky, která je zřízena místo jednotky sboru dobrovolných hasičů, určuje HZS kraje.

Obec zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany, vydává požární řád obce obecně závaznou vyhláškou.

6.1.3 Povodně

Ochrana před povodněmi je upravena v zákoně o vodách [21]. Je zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizové situace krizovými plány. Povodňové plány obcí zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni.

Povodňovými plány jsou dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o:

- vývoji povodně,
- možnosti ovlivnění odtokového režimu,
- organizaci a přípravu zabezpečovacích prací,
- způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů,
- zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů,
- přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

Jestliže je v územních obvodech možnost povodní, může obecní rada zřídit povodňovou komisi k plnění úkolů ochrany před povodněmi. Kdyby tuto komisi nezřídila, zajistí plnění úkolů ochrany před povodněmi sama. Předsedou povodňové komise obce je starosta. Ten jmenuje členy komise z zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které mají způsobilost provádět opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňová komise se za krizového stavu stává součástí krizového štábu. Povodňová komise obce je po dobu povodně povodňovým orgánem obce a může v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi.

Záchranné práce při povodni jsou technická a organizační opatření v bezprostředně ohrožených nebo zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území. Záchranné práce zajišťují povodňové orgány, když jsou ohroženy lidské životy, veřejný život nebo hospodářské zájmy jako doprava, zásobování, spoje, zdravotnictví.

Řízení ochrany před povodněmi zabezpečují povodňové orgány. To zahrnuje přípravu na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni včetně řízení, organizace a kontroly činnosti ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány. Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i

nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Tyto příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu. Povodňové orgány nebo jiné osoby na jejich příkaz jsou při povodni za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací oprávněni vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů. Povodňový orgán obce je podřízený povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností.

Povodňové orgány obcí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi:

- potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) pozemků a staveb, pokud se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, s povodňovým plánem obce,
- zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí, v případě drobných vodních toků správci těchto vodních toků,
- provádějí povodňové prohlídky,
- zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování,
- informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán obce s rozšířenou působností,
- vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce,

- zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
- provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností,
- vedou záznamy v povodňové knize. [21]

Jestliže přeroste ohrožení z přirozených a zvláštních povodní do krizové situace, při níž je vyhlášen krizový stav, je ochrana před povodněmi zabezpečována orgány krizového řízení a činnost jednotlivých složek k provádění záchranných a likvidačních prací na základě zákona o IZS.

Vlastníci vodních děl mají povinnost provádět technicko-bezpečnostní dohled, poskytnout příslušným povodňovým orgánům, orgánům krizového řízení a orgánům IZS údaje o zvláštní povodni a o provádění technicko-bezpečnostního dohledu v období povodní nebo krizového stavu. Oznamují neprodleně příslušným povodňovým orgánům, správcům vodních toků a HZS skutečnosti rozhodné pro vyhlášení stavů pohotovosti a ohrožení při nebezpečí vzniku zvláštních povodní, pokud možno s předpovědí dalšího vývoje. Při vzniku zvláštní povodně varují povodňové orgány HZS a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.

V souvislosti se zvláštní povodní se zpracovává plán ochrany pod vybranými vodními díly před zvláštní povodní, který je součástí havarijního plánu krajů. Zpracovávají ho vlastníci vodních děl. Pro zpracování plánu musí být zajištěny od správců vybraných vodních děl potřebné údaje (předpokládané havárie vodního díla se vznikem zvláštní povodně, hydrologické údaje o povodňové vlně vzniklé při zvláštní povodni, stanovení území ohroženého zvláštní povodní).

Předseda povodňové komise (většinou starosta obce) nařizuje a organizuje opatření proti rabování. Využívá k tomu obecní policii.

6.1.4 Závažná havárie

Podle zákona o prevenci závažných havárií [22] krajský úřad zařazuje objekty pracující s nebezpečnými látkami do skupiny A nebo B. Tyto objekty zpracovávají bezpečnostní program nebo bezpečnostní zprávu, kterou schvaluje krajský úřad. Krajský úřad

stanoví zónu havarijního plánování kolem nebezpečného objektu. Objekty musí krajskému úřadu, tzn. Hasičskému záchrannému sboru, poskytnout potřebné údaje, aby mohl zpracovat vnější havarijní plán. Při vypracování vnějšího havarijního plánu musí vyhodnotit možnost vzniku domino účinků závažné havárie a přihlížet k připomínkám veřejnosti a obcí v zóně havarijního plánování, jakož i k vyjádřením dotčených orgánů státní správy.

Dotčené obce v souvislosti s prevencí závažných havárií:

- přijmou od krajského úřadu rozhodnutí, které krajský úřad učinil na základě vyjádření ministerstva, dotčených orgánů veřejné správy a dotčených obcí a veřejnosti, a kterým schválil návrh bezpečnostního programu nebo bezpečnostní zprávy objektu,
- přijmou od krajského úřadu rozhodnutí, že krajský úřad nebude pro objekt nebo zařízení v blízkosti obce zpracovávat vnější havarijní plán; krajský úřad toto rozhodnutí musí obci odůvodnit,
- vyjadřují se k návrhu bezpečnostního programu, bezpečnostní zprávy a vnějšího havarijního plánu,
- oznamují veřejnosti, kdy a kde mohou do návrhů bezpečnostního programu, bezpečnostní zprávy a vnějšího havarijního plánu nahlížet, pořizovat výpisy, opisy, popřípadě kopie,
- přijímají písemné vyjádření fyzických nebo právnických osob, týkající se návrhu bezpečnostního programu, bezpečnostní zprávy a vnějšího havarijního plánu a dále je poskytují krajskému úřadu.

Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, v jejímž objektu nebo zařízení došlo k závažné havárii, je povinna tuto skutečnost bezodkladně ohlásit příslušnému krajskému úřadu, dotčeným orgánům veřejné správy a dotčeným obcím.

6.1.5 Havárie jaderného zařízení nebo zařízení pracující s ionizujícím zářením

Oblast jaderných zařízení a zařízení pracující s ionizujícím zářením je řešena atomovým zákonem [23] a příslušnými vyhláškami vydanými Úřadem pro jadernou bezpečnost.

Důležité postavení v oblasti bezpečnosti má Úřad pro jadernou bezpečnost, krajský úřad a obce s rozšířenou působností. Vnitřní havarijní plán zpracovávají vlastníci objektů jaderných zařízení a objektů pracujících s ionizujícím zářením. Vnější havarijní plán objektu zpracovává HZS kraje. Obce s rozšířenou působností, které se nachází v havarijní zóně daného zařízení, projednávají se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost údaje, týkající se vnějšího havarijního plánu.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost v oblasti radiační ochrany vykonává státní správu a dozor při využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Je ústředním orgánem státní správy, obcím a krajům poskytuje údaje o hospodaření s radioaktivními odpady na jejich správním území.

Provozovatel jaderného zařízení nebo zařízení pracující s ionizujícím zářením, zpracovává vnitřní havarijní plán, který schvaluje Úřad pro jadernou bezpečnost. Jestliže vznikne radiační havárie nebo je podezření na její vznik, tak provozovatel zařízení musí o tom informovat dotčené orgány. Zajišťuje souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících neprodlené předání informace o vzniku nebo podezření na vznik radiační havárie a její charakteristiky obecním úřadům obcí s rozšířenou působností, do jejichž území zasahuje zóna havarijního plánování, a ty předají tuto informaci obcím ve svém správním obvodu, Úřadu pro jadernou bezpečnost a dalším dotčeným orgánům.

6.1.6 Silniční doprava

Státní správu ve věcech bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích vykonává Ministerstvo vnitra a Policie České republiky. [24]

Obec je vlastníkem místních komunikací ve svém správním obvodu a rozhoduje o zařazení pozemní komunikace do této kategorie a její vyřazení. Obce projednávají správní delikty ve věcech místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací, s výjimkou správních deliktů, k jejichž projednávání je příslušný celní úřad a vykonávají

působnost silničního správního úřadu ve věcech místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací. Z hlediska bezpečnosti financují úpravy nejkritičtějších lokalit, kde se stávají často dopravní nehody. Podílí se také na vybudování projektů, staveb a rekonstrukcí zaměřených na zvýšení bezpečnosti silničního provozu a bezbariérové úpravy.

V oblasti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu v obci obecní policie:

- rozhoduje o odtazích vozidel,
- usměrňuje provoz na pozemních komunikacích v případě, že je to nezbytné pro obnovení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a jestliže to není zajištěno Policií ČR,
- má oprávnění zastavovat za stanovených podmínek vozidla k zajištění bezpečného přechodu osob a v případech, kdy je řidič je podezřelý ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu v rozsahu, ve kterém je obecní policie oprávněna toto vykonávat. [24]

Ministerstvo dopravy zřídilo oddělení BESIP jako svoji součást. Toto oddělení provádí preventivní činnost v oblasti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích a jednou z jejích činností je i projekt Bezpečná obec. Projekt chce pomoci komplexně řešit bezpečnost silničního provozu ve městech a obcích poskytnutím potřebných informací odpovědným osobám a institucím. Vychází z Národní strategie bezpečnosti silničního provozu. Je snaha vytvořit metodiku pro aktivity obcí a podpořit zapojení obcí do řešení bezpečnosti silničního provozu.

Cíle programu Bezpečná obec:

1. zvýšení bezpečnosti silničního provozu v obcích, snížení počtu mrtvých a zraněných
2. informovat odpovědné osoby v obcích o stavu bezpečnosti silničního provozu v obcích a možnostech jejího zvýšení
3. zpřístupnit obcím informace o možných řešeních v oblasti BESIP
4. vzbudit zájem obcí o problematiku bezpečnosti silničního provozu

5. podpořit a pomoci při koordinaci spolupráce obcí v oblasti BESIP

6.1.7 Energetika

Rizika spojená s oblastí energetiky jsou vymezena v energetickém zákoně [25]. Opatření prováděná v souvislosti s poškozením zařízení přenosové nebo distribuční soustavy zabezpečují provozovatel přenosové soustavy a provozovatel distribuční soustavy, ať už je toto poškození způsobeno jakoukoliv příčinou.

V oblasti energetiky se vyhláší stav nouze, což je omezení nebo přerušení dodávek energie na celém území České republiky nebo na její části z důvodů, které jsou vymezené v zákoně [25] zvláště pro elektroenergetiku, plynárenství a teplárenství. Stav nouze pro celé území státu vyhláší provozovatel přenosové soustavy v hromadných sdělovacích prostředcích a prostřednictvím prostředků dispečerského řízení a oznamuje ministerstvu průmyslu a obchodu.

Obec v této problematice zaujímá určité postavení z hlediska územního řízení. Podle stavebního zákona [16] je obec účastníkem územního řízení a jako jeden z účastníků se musí vyjádřit k povolení výstavby provozu manipulujícího s energetickým zdrojem na pozemku, který obec vlastní.

Výkon státní správy v energetických odvětvích náleží Ministerstvu průmyslu a obchodu, Energetickému regulačnímu úřadu a Státní energetické inspekci.

6.1.8 Epidemie

Údaje týkající se epidemie jsou obsaženy z zákoně o ochraně veřejného zdraví [26]. V souvislosti s epidemií vykonávají státní správu Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí a krajské úřady.

Krajská hygienická stanice může stanovit mimořádná opatření pro svůj správní obvod nebo jeho část. Tato opatření stanovují právním předpisem krajské hygienické stanice a musí o tomto záměru informovat Ministerstvo zdravotnictví. Mimořádná opatření se stanovují v případě epidemie nebo nebezpečí jejího vzniku a při dalších podmínkách uvedených v § 85 zákona o ochraně veřejného zdraví [26]. Krajská hygienická stanice může také svým

právním předpisem stanovit provedení velkoplošné speciální ochranné dezinfekce, dezinsekce a deratizace na základě ochrany veřejného zdraví. Obce v této oblasti mají povinnost vyvěsit na své úřední desce nařízení krajské hygienické stanice.

Obec může obecně závaznou vyhláškou nařídit provedení speciální ochranné dezinsekce a deratizace pro území obce nebo jeho část k ochraně zdraví před vznikem a šířením infekčních onemocnění.

Je-li při epidemii, nebezpečí jejího vzniku nebo jejího zavlečení ze zahraničí, při výskytu nebezpečných a z nebezpečnosti podezřelých výrobků a nejakostních nebo z porušení jakosti podezřelých vod, při živelní pohromě a jiné mimořádné události bezprostředně ohroženo zdraví fyzických osob, vyhláší se mimořádné opatření orgánu ochrany veřejného zdraví podle tohoto zákona o ochraně veřejného zdraví [26] v celoplošném rozhlasovém a televizním vysílání

Opatření zveřejní orgán ochrany veřejného zdraví, který je vyhlásil, a obce určené v opatření vyvěšením na úředních deskách. Opatření před zavlečením infekčních onemocnění ze zahraničí zveřejní na úřední desce na hraničních přechodech a dalších místech, kde jsou překračovány státní hranice i celní úřady.

6.1.9 Životní prostředí

Legislativní rámec ochrany životního prostředí je stanoven v zákoně o životním prostředí a jeho prováděcích předpisech. Je zde také stanovena definice ochrany životního prostředí, která zní: Ochrana životního prostředí zahrnuje činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku. [27]

Za oblast životního prostředí zodpovídá Ministerstvo životního prostředí a jemu podřízené orgány, např. Česká inspekce životního prostředí.

Působnost obcí v oblasti ochrany životního prostředí je malá. Zákon spíše hovoří obecněji a to ve smyslu, že každý je povinen předcházet znečišťování a poškozování životního prostředí, popř. minimalizovat nepříznivé důsledky své činnosti. Také každý, kdo zjistí, že hrozí nebo nastalo poškození životního prostředí, musí provést nezbytná opatření ke

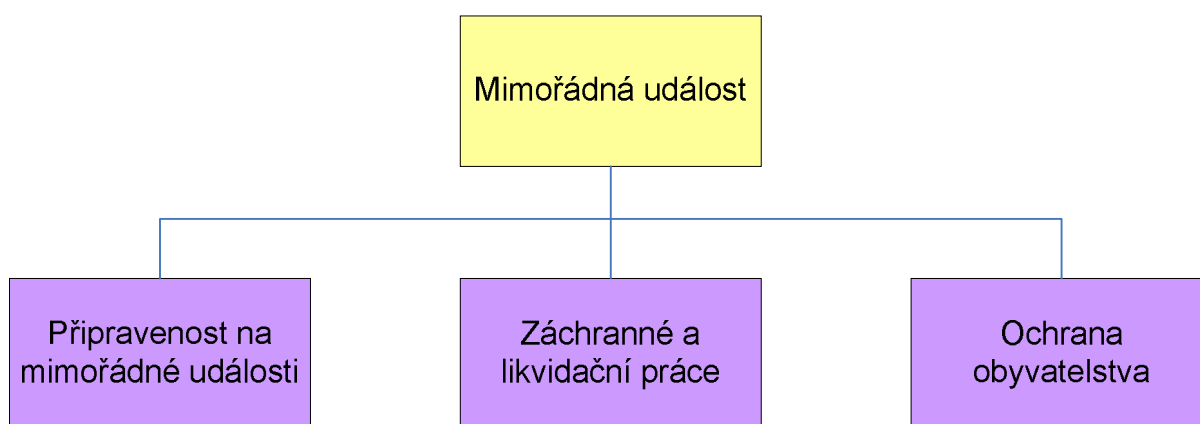
zmírnění následku nebo odvrácení hrozby a musí toto nahlásit orgánu státní správy. Příslušné orgány státní správy pro životní prostředí rozhodují zastavení nebo omezení činnosti v případě, kdy hrozí závažné poškození životního prostředí nebo kdy k poškození již došlo.

S ochranou životního prostředí úzce souvisí nakládání s odpady. Obec je samozřejmě původcem odpadů a proto se na ni vztahují povinnosti původců. Obec může ve své samostatné působnosti stanovit obecně závaznou vyhláškou obce systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů vznikajících na jejím katastrálním území, včetně systému nakládání se stavebním odpadem. Obec je povinna určit místa, kam mohou fyzické osoby odkládat komunální odpad, který produkují a kam mohou odkládat nebezpečné složky komunálního odpadu. Pro obce je nejvýhodnější uzavírat smlouvy s povinnými osobami o odběru těchto výrobků jako nebezpečných složek komunálního odpadu.

7 Činnost obce související s mimořádnými událostmi

Působnost obcí při zajišťování připravenosti na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací a ochraně obyvatelstva je vymezena v zákoně o IZS [13].

Starosta obce a obecní úřad jsou nejdůležitější ze všech orgánů obce při zajišťování připravenosti obce na mimořádné události. Podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva (Obrázek 3). V zákoně o IZS [13] jsou definovány činnosti obecního úřadu a starosty obce. Činnosti jiných orgánů obce definovány v tomto zákoně nejsou. Obecní úřad zabezpečuje úkoly stanovené havarijním plánem a jako orgán krizového řízení krizovým plánem.

Obrázek 3: Činnosti obce související s mimořádnou událostí

Finanční zabezpečení je pokryto z příspěvků státu na výkon státní správy v přenesené působnosti v souladu s zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dále mohou být využity možnosti krajů pro zabezpečení jednotlivých úkolů dotacemi do rozpočtů obcí. Chce-li obec dosáhnout vyšší úrovně připravenosti na řešení mimořádných událostí a krizových situací musí využít vlastních zdrojů. [4]

7.1 Přípravenost obce na mimořádné události

Přípravenost na MU v obci zajišťují orgány obce, a to především obecní úřad. Orgány obce zajišťují připravenost obce na MU v přenesené působnosti.

Obecní úřad při přípravě na MU:

- organizuje přípravu obce na mimořádné události,
- poskytuje HZS kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu:
  - charakteristiku území obce,
  - podklady do plánů konkrétní činnosti,
  - písemné dohody, které starosta obce sjednal s právníckými a fyzickými a podnikajícími fyzickými osobami o osobní a věcné pomoci pro potřebu záchranných a likvidačních prací,
  - možnosti k poskytnutí plánované pomoci na vyžádání.
- Seznamuje všechny právnícké a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva a za tímto účelem organizuje jejich školení:
  - vychází z výpisu z havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu (analýzy možného ohrožení),
  - využívá odborníky z HZS kraje a IZS,
  - používá školení, besedy, tiskoviny, semináře.
- Provádí přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU na základě výpisu z havarijního plánu kraje. Zvolí obsah a formu přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku MU. K plnění tohoto úkolu se doporučuje využívat odborníky ze základních a ostatních složek IZS. [4]

K plnění úkolů může obec zřizovat zařízení civilní ochrany.

7.2 Záchranné a likvidační práce

Po vzniku mimořádné události dochází k záchranným a likvidačním pracím. Koordinaci záchranných a likvidačních prací v místě zásahu zpravidla provádí velitel zásahu. Velitel zásahu může starostu obce požádat o spolupráci při provádění záchranných a likvidačních prací a pro plnění některých úkolů v ochraně obyvatelstva, které jsou v kompetenci obce.

V zákoně o IZS [13] jsou vymezeny činnosti starosty obce a obecního úřadu při provádění záchranných a likvidačních prací.

Starosta obce:

- zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- organizuje po dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- vyzývá, v případě potřeby, právnické, podnikající fyzické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Obecní úřad:

- podílí se na záchranných a likvidačních pracích s IZS,
- zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím,
- podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce.

Nástrojem obce při provádění záchranných a likvidačních prací je jednotka sboru dobrovolných hasičů, kterou obec zřizuje. Vymezení úkolů JSDH je popsán níže.

7.2.1 Jednotka sboru dobrovolných hasičů

Jak je řečeno v kapitole 6.1.2 Požár JSDH obce zřizuje starosta obce na základě zákona o požární ochraně [19]. Jedná se o významný nástroj obce při provádění záchranných a likvidačních prací a plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Je složena z členů, kteří zpravidla

nevykonávají činnosti v této jednotce jako své zaměstnání. Podle nařízení vlády [31] činnost v JSDH se považuje za výkon občanské povinnosti.

Velitele JSDH jmenuje a odvolává starosta obce po vyjádření HZS kraje o způsobilosti velitele vykonávat tuto funkci. Obecní úřad zajišťuje účast velitelů a strojníků JSDH na jejich odborné přípravě. Obec udržuje akceschopnost a zajišťuje odbornou přípravu jednotky. Zpracovává dokumentaci požární ochrany a vydává požární řád.

Povinnosti obce na úseku požární ochrany

Povinnosti obce v oblasti požární ochrany jsou vymezeny v kapitole 6.1.2 Požár.

Dle vyhlášky [32] jednotky požární ochrany při zásahu:

- zdolávají požáry,
- provádí záchranné a likvidační práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech.

při ochraně obyvatelstva:

- podílí se na evakuaci obyvatel,
- podílí se na označování oblasti s výskytem nebezpečných látek,
- podílí se na varování obyvatelstva,
- podílí se na dekontaminaci postižených obyvatel a majetku,
- podílí se na humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití.

Jednotka požární ochrany vykonává na úseku ochrany obyvatelstva jen takovou činnost, která odpovídá jejímu vybavení a její dislokaci ve vztahu k vnější havarijní zóně.

Při řešení mimořádných událostí nebo krizových situací je nutné rozlišovat jednotlivé úrovně řízení, pravomoci a odpovědnosti. Platí, že při mimořádné události v obci zasahují složky IZS. Na provádění záchranných a likvidačních prací se podílejí orgány obce. Jestliže orgány obce nejsou schopny zajistit překonání mimořádné události, je nutné, aby k řešení situace přistoupily orgány obce s rozšířenou působností, do jejichž správního obvodu obec patří. Jestliže je situace komplikovaná, že ani orgány obce s rozšířenou působností nejsou schopni toto řešit, je nutné aby se do řešení situace zapojily orgány kraje.

7.3 Ochrana obyvatelstva

Pojem ochrana obyvatelstva je vymezen v zákoně o IZS [13]. Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů civilní ochrany a zajištění ochrany života, zdraví a majetku. Oblastí ochrany obyvatelstva se rovněž zabývá vyhláška k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva [33].

Obecní úřad v přenesené působnosti:

- zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím,
- podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel,
- hospodaří s materiálem civilní ochrany,
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany,
- seznamuje právnické a podnikající fyzické osoby v obci s ochranou obyvatelstva
- je oprávněn zřizovat zařízení civilní ochrany, které jsou určeny k ochraně obyvatelstva, a jsou tvořeny zaměstnanci a jinými osobami podle dohody a věcnými prostředky
- je dotčeným orgánem ve stavebním a územním řízení z hlediska ochrany obyvatelstva

Starosta obce musí zajistit varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím a organizovat, po dohodě s velitelem zásahu nebo starostou obce s rozšířenou působností, evakuaci z ohroženého území obce a organizovat činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce.

K plnění úkolů ochrany obyvatelstva využívá obec jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. Činnost JSDH v souvislosti s ochranou obyvatelstva je uvedena výše v kapitole 7.2.1 Jednotka sboru dobrovolných hasičů.

Obec je oprávněna zřizovat zařízení civilní ochrany. Zařízení civilní ochrany budou zřizována zejména ze sborů dobrovolných hasičů obcí, které nejsou zařazené do plošného pokrytí.

8 Činnost obce při krizových situacích

Jestliže mimořádná událost nabývá velkých rozměrů a nestačí na ni prostředky dostupné na postiženém území, vyhlásí se krizový stav. Mimořádnou událost, při které je potřeba vyhlásit krizový stav, označujeme jako krizovou situaci. V legislativě ČR jsou popsány čtyři krizové stavy: stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Povinnosti obce za krizových stavů jsou popsány v krizovém zákoně [14]. Válečný stav je uveden v zákoně o bezpečnosti ČR [11]. V tomto zákonu jsou blíže specifikované povinnosti starosty obce a obecního úřadu. Činnosti orgánů obce jsou v rámci krizového zákona považovány za výkon státní správy v přenesené působnosti.

Orgány obce zajišťují připravenost obce na řešení krizových situací.

Obecní úřad:

- organizuje přípravu obce na krizové situace,
- rozpracovává úkoly krizového plánu kraje, jestliže je určen HZS kraje; v tomto případě starosta zřizuje bezpečnostní radu obce a jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací štáb obce,
- poskytuje HZS kraje podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu kraje,
- shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, které v době krizového stavu přechodně změnily pobyt a nachází se na správním území obce, a předává tyto údaje krajskému úřadu a do ústřední evidence o přechodných změnách pobytu osob,
- podílí se na zajištění veřejného pořádku,
- plní další úkoly stanovené krajským úřadem při přípravě na krizové situace a jejich řešení,
- seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. [14]

Starosta obce:

- odpovídá za připravenost na řešení krizových situací,
- odpovídá za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Jestliže je vyhlášen krizový stav, jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v obci. Obec může vydat nařízení obce za krizového stavu, které nabývá účinnosti vyvěšením na úřední desce.

V době krizového stavu starosta obce:

- zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- je oprávněn požádat právnické a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci,
- plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu kraje,
- zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření,
- může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán pro plnění úkolů při řešení krizových situací; měl by být zřízen v době příprav na řešení krizových situací.[14]

9 Činnost obce při zajišťování obrany státu

Podmínky pro zajišťování obrany státu jsou upraveny v zákoně o zajišťování obrany České republiky [17]. Tento zákon stanovuje mj. i povinnosti územních samosprávných celků k zajišťování obrany České republiky před vnějším napadením a odpovědnost za porušení těchto povinností. Obec se podílí na zajišťování obrany státu v přenesené působnosti..

Obce v přenesené působnosti k zajišťování obrany státu:

- plní úkoly a poskytují údaje pro zabezpečení obrany státu podle požadavků obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo krajského úřadu,
- zabezpečují výběr a povolávání fyzických osob k pracovním výpomocím nebo k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- podílejí se na zabezpečení dodání určených věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- poskytují potřebnou součinnost v případě výcviku ozbrojených sil mimo území vojenských újezdů; sepisují škody způsobené právníky a fyzickým osobám a škody způsobené na majetku obce, došlo-li ke škodě v přímé souvislosti s výcvikem ozbrojených sil nebo s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu,
- uplatňují požadavky na přípravu občanů k obraně státu u krajského úřadu cestou obecního úřadu obce s rozšířenou působností a organizují jejich přípravu,
- plní úkoly spojené s evakuací obyvatel podle rozhodnutí krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností a poskytují potřebnou součinnost při ochraně majetku evakuovaných osob. [17]

V této kapitole jsem pouze nastínila problematiku obrany státu na úrovni obce. Obrana státu není předmětem mé práce, nebudu se jí tedy podrobněji zabývat.

10 Dílčí závěr

Bezpečnost je v zákonech řešena z různých hledisek. Zejména starostové obcí mají problémy orientovat se v celé šíři zákonů, a proto dřív, než by se tímto zabývali, odkládají problém listování v zákonech do nedohledna a někdy ani za celé volební období si nestihnou údaje tykající se této problematiky shromáždit.

V rámci bakalářské práce jsem se formou řízeného rozhovoru zeptala starostů tří obcí na otázky, týkající se řešení bezpečnosti v obci. Vzhledem k mému průzkumu je patrné, že starostové obcí si stěžují na nedostatečnou informovanost v oblasti bezpečnostní legislativy. Nestačí sledovat časté novely zákonů z různých odvětví bezpečnosti. Ministerstvo vnitra, které má tuto oblast na starosti komunikuje v těchto věcech s krajskými úřady, a ty dále s obcemi s rozšířenou působností, a ty s obcemi. Zde starostové obcí poukazují na špatnou komunikaci s nadřízenými úřady. Starostům malých obcí se informace dostávají s velkým zpožděním.

Při otázce zaměřené na to, co by starosta obce měl dělat v případě vzniku mimořádné události, se často starosta obce odkazuje na vyšší orgány s vizí, že ony se o potřebné věci postarají a podniknou patřičné kroky ke zvládnutí takové situace. Při této otázce zmiňují i množství zákonů, ve kterých se neorientují a vyjadřují přání snížení počtu zákonů týkající se bezpečnosti v obci s cílem lepší orientace. Prý: „V každém zákoně je něco.“ .

Některé obecní úřady, a to spíše se větších obcích, zaměstnávají osobu, která se stará o bezpečnostní dokumenty a sleduje s tím související legislativu. Většina menších obcí nemá prostředky na to, aby si takového pracovníka zřídily. Tato problematika, společně s ostatními oblastmi povinností, zůstává na starostovi obce a obecním úřadu.

Bylo by účelné na problematiku řešení bezpečnosti v obci nahlížet v rámci komplexního pojetí. Komplexním pojetí bezpečnosti se rozumí chápání bezpečnosti jako celkového problému. Jedná se o vytvoření systému, který by umožňoval chránit obyvatele obce před vnějšími hrozbami a zajišťoval kvalitní život a rozvoj lidské společnosti. Jelikož obec je součástí bezpečnostního systému ČR, je důležité zabývat se komplexní bezpečností i na této úrovni.

11 Formulování komplexní bezpečnosti

Základní funkcí státu je zajištění bezpečnosti a udržitelného rozvoje lidské společnosti na svém území. Možné je to pouze v případě, pokud je zajištěn bezpečný prostor ve státě. Aby byl zajištěn bezpečný prostor je důležité řídit bezpečnost území v komplexním (integrálním) pojetí. Toto pojetí se snaží předvídat události, předcházet jim a včas přebírat iniciativu. Komplexní pojetí se opírá o strategické plánování a bere v úvahu soudobé vědecké poznání a zkušenosti.

Podle článku Bezpečí a řízení bezpečnosti [36] správné řízení věcí veřejných je řízení bezpečnosti území v integrálním pojetí, které je proaktivní, respektuje princip předběžné opatrnosti, opírá se o strategické plánování a zohledňuje současné vědecké poznání a zkušenosti.

11.1 Bezpečnostní systém

Bezpečnostní systém v ČR můžeme definovat jako systém státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a dalších právnických a fyzických osob, jejich vazeb a činností zabezpečujících koordinovaný postup při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatel.

Existující bezpečnostní systém je potřeba tvořit jako komplexní - musí být zajištěna propojenost na rovině:

- politické,
- zákonodárné,
- vojenské,
- zajišťování vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel,
- hospodářské,
- finanční, atd.

Základní funkcí bezpečnostního systému je plánování, řízení, koordinace a vyhodnocování činnosti jednotlivých prvků při zajišťování bezpečnosti státu. Systém musí

adekvátně a operativně reagovat na hrozby a rizika a musí být schopen koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí. [35]

11.2 Bezpečnost lidského systému

Komplexní bezpečnost je chápána jako postupy pro ochranu a rozvoj lidského systému, tj. pro ochranu a rozvoj chráněných zájmů. Také ale můžeme říct, že se jedná o bezpečnost lidského systému, ve kterém se zajišťují chráněné zájmy. Bezpečnost lidského systému se orientuje na celý komplex chráněných zájmů. Lidské životy a zdraví můžeme ochránit jen tehdy, pokud je zajištěno bezpečí, pokud je životní prostředí na vysoké úrovni a pokud máme prostředky na ochranu životů a zdraví.

Lidský systém je životní systém lidí, který zahrnuje vše, co je nutné pro kvalitní život a rozvoj lidí i celé lidské společnosti. [5]

Lidský systém se neustále vyvíjí. Veškeré vymoženosti, které má civilizace na dosah, usnadňují život a přispívají k pohodlnějšímu bytí v lidské společnosti. Na druhé straně jsou to ony civilizační vymoženosti, které dovolují život velmi krutě ničit. Technická síla člověka je ve světě natolik rozšířenou věcí, že je velice důležité neztrácet nad ní kontrolu a korigovat ji. Díky ní totiž dochází ke vzniku mimořádných událostí, a to k neúmyslných (např. znečištění životního prostředí, indukované zemětřesení) a úmyslných (např. terorismus, války).

Pojem lidská bezpečnost byl rozpracován ve zprávě OSN z roku 1994. V práci se prosazuje, že lidskou bezpečnost nelze oklestit jen na ztrátu obav ze zbraní a války, protože do ní patří také lidská důstojnost a kvalita lidského života.

Základní znaky lidské bezpečnosti:

- Lidská bezpečnost je integrální.
- Složky lidské bezpečnosti jsou spojené s jednotlivými chráněnými zájmy a jsou vzájemně závislé, tj. jsou propojené různými typy vazeb a toků.
- Pro rozvoj lidské bezpečnosti je daleko důležitější včasná prevence než pozdější sebekvalifikovanější odezva.
- Lidská bezpečnost je zaměřena na lidi, nikoli na zvládnutí pohrom všeho druhu a na rizika a hrozby z nich vyplývající.

- Lidská bezpečnost je souhrnem podmínek a okolností, které nabízí institucionální prostředí, avšak není a nemůže být výsledkem pouhých administrativních opatření.

Z těchto principů vyplývá, že lidská bezpečnost se zaměřuje na ochranu základních práv lidského života. [6]

Základním nástrojem pro vytvoření bezpečného lidského systému je zajištění komplexní (integrální) bezpečnosti, tj. bezpečnosti, která dbá na všechny důležité aspekty systému.

11.2.1 Řízení lidské bezpečnosti

Řízení lidské bezpečnosti se neorientuje jenom na zvládání dopadů živelních a jiných pohrom, nouzových situací, havárií, mimořádných událostí, apod., ale na celou šíři problémů od prevence až po obnovu. [5]

Jako nepostradatelná součást řízení bezpečnosti je chápáno krizové řízení.

V zajištění bezpečí a udržitelného rozvoje se musí promítat práce veřejné správy, která by měla koordinovat:

- vyhodnocení vlastností a ocenění potenciálu živelních a jiných pohrom působit újmy, škody a ztráty na chráněných zájmech,
- analýzu a hodnocení rizik v území s tím, že se zvažuje jak zranitelnost území, tak zranitelnost lidské společnosti,
- kvalifikované stanovení opatření krátkodobých, střednědobých i dlouhodobých, která vedou k růstu bezpečí a k udržitelnému rozvoji,
- monitorování bezpečnosti,
- přípravu a implementaci případných nápravných opatření pro růst bezpečnosti v území,
- schopnosti zvládnout důsledky vzniklých nouzových situací, které se opírají o kvalitní přípravu bezpečnostních složek, veřejné správy, právnických a fyzických osob i občanů, a také o vybudování dostatečného zázemí pro odezvu,

- schopnosti provést obnovu postiženého území a zajistit další rozvoj. [6]

11.2.2 Chráněné zájmy

Chráněné zájmy jsou cíle státu, které jsou prioritně ochraňovány, tj. obvykle životy, zdraví a bezpečí lidí, majetek, životní prostředí, kritická infrastruktura a existence státu.[5] Některé chráněné zájmy jsou předmětem nouzového a krizového plánování.

Chráněné zájmy v České republice jsou deklarovány v Ústavě České republiky [10] a zákoně o bezpečnosti České republiky [11].

Je důležité do chráněných zájmů počítat kritickou infrastrukturu, jako životně důležitou infrastrukturu. Kritickou infrastrukturou rozumíme výrobní a nevýrobní systémy a služby, jejichž nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, ekonomiku, veřejnou správu a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva. Bez ní nelze zvládnout krizové situace.

12 Zhodnocení

Komplexní bezpečnost má za cíl zajistit bezpečnost lidského systému a jeho řízení a rozvíjení. Nejdůležitější v celém lidském systému jsou životy a zdraví lidí. Tyto hlavní priority ale lze ochránit jen tehdy, když je bezpečí, když životní prostředí a klima jsou kvalitní a když je k dispozici potenciál k ochraně, tj. majetek, základní technologie a základní infrastruktura [5]. Proto je tedy důležité soustředit se na celý komplex chráněných zájmů a na lidský systém, který zahrnuje vše, co je nutné pro kvalitní život a rozvoj lidí i celé lidské společnosti.

Zaměřuji se na obce, které nejsou obcemi s rozšířenou působností, ale jsou nedílnou součástí lidského systému. Na obrázku (Obrázek 4) je zobrazena možnost zavedení komplexní bezpečnosti na úroveň obcí. Jak již bylo řečeno dříve, řízení lidské bezpečnosti se neorientuje pouze na zvládání dopadů živelních a jiných pohrom, nouzových situací, havárií, mimořádných událostí, apod., ale na celou šíři problémů od prevence až po obnovu.

Na obrázku (Obrázek 4) jsou znázorněny čtyři oblasti bezpečnosti zahrnující prevenci v rámci bezpečnosti obce, povinnosti obce za mimořádných událostí, povinnosti obce za krizových stavů a povinnosti obce související s obranou státu. Jak už z obsahu práce vyplývá, vše se týká menších obcí.

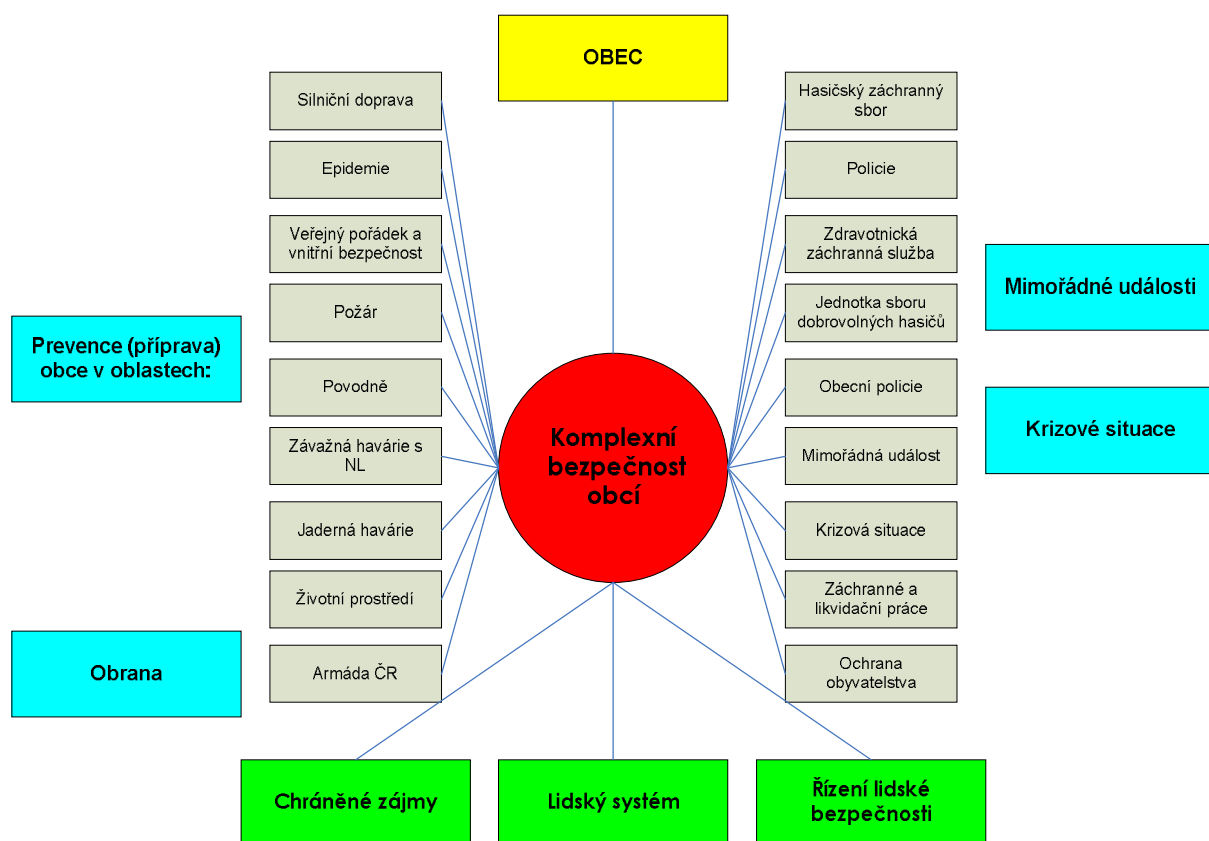
Prevence v rámci bezpečnosti obce je vykonávána s ohledem na množství rizik. Na obrázku jsou v sekci prevence vyjmenována možná rizika, vyskytující se v obcích. V souvislosti s každým rizikem má obec určitou povinnost, kterou vykonává v rámci prevence bezpečnosti. (popsáno výše). Prevence je chápána jako nejdůležitější část zajišťování bezpečnosti.

Činnosti obce za mimořádných událostí je aktuální v případě, že se nějaká mimořádná událost stane a je potřeba vykonat určité opatření v obci. Prvotní postavení ve zdolávání MU mají základní složky IZS (Hasičský záchranný sbor, Zdravotnická záchranná služba, Policie České republiky a Armáda České republiky). Svůj význam z hlediska obcí mají jednotky SDH a obecní policie, a to hlavně při záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva.

Jestliže mimořádná událost dosahuje takového rozsahu, který se nedá zvládnout dostupnými prostředky, vyhlásí se krizový stav. Zde má obec vymezeny opět činnosti, které musí plnit.

Takto vymezené činnosti se provádí na ochranu chráněných zájmů a lidského systému, protože to jsou nejdůležitější aspekty lidského života. Veškeré takto vymezené okolnosti a jejich souhra jsou završeny jedním vrcholem, a to komplexní bezpečností.

Obrázek 4: Komplexní bezpečnost obce

13 Závěr

Obce jako územní celky jsou významné pro komplexní bezpečnost, protože komplexní bezpečnost se soustředí na životy a zdraví všech obyvatel. V bakalářské práci jsem nejprve bezpečnost zhodnotila z preventivního hlediska. Vybrala jsem nejtypičtější rizika a u každého rizika poukázala na to, co obec musí vykonat v rámci prevence rizik podle platné legislativy. Pozornost je také věnována jednotce sboru dobrovolných hasičů a obecní policii.

V další části bakalářské práce se zabývám povinnostmi obce při mimořádných událostech. Tuto část jsem rozdělila na tři celky podrobněji se zabývající připraveností na mimořádné události, záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatel. S tímto souvisí i následující část, která popisuje činnost obcí za krizových stavů. Mimořádné události svým rozsahem a závažností mohou nabývat takových rozměrů, při kterých je potřeba vyhlásit krizový stav. Údaje související s krizovými stavy jsou vymezeny krizovým zákonem [14]. Na problematiku chování obce při mimořádných událostech a za krizových stavů je vydáno množství příruček, které většinou dobře popisují, co má starosta za těchto situací vykonávat.

Pouze stručně je nastíněna problematika obrany státu. V zákoně o zajišťování obrany české republiky [17] jsou vymezeny povinnosti obce při zajišťování obrany státu. Tato část ale není předmětem bakalářské práce, proto se o ni zmiňuji okrajově.

Po provedení analýzy současné legislativy v oblasti požadavků na obec v rámci bezpečnosti vyplývá, že existuje množství zákonů řešící tuto problematiku. Pro obce je složité orientovat se ve všech odvětvích bezpečnosti, když jsou řešeny v několika zákonech a sledovat novely zákonů. Účinné řešení by přineslo zavedení komplexní bezpečnosti, jakožto řešení bezpečnosti jako celku. V bakalářské práci je popsán význam komplexní bezpečnosti a řízení bezpečnosti jako jejího nástroje a zhodnocení komplexní bezpečnosti na úrovni obcí.

Provázanost komplexní bezpečnosti s obcemi není vymezena v žádném zákonu české legislativy v době zpracování bakalářské práce. Je to věc poměrně nová a zatím je pouze vyvíjeno úsilí o zavedení komplexní bezpečnosti do české společnosti.

14 Seznam použité literatury

KNIŽNÍ PUBLIKACE

- [1] ADAMEC, Martin. *Postavení obce v oblasti bezpečnosti*. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2006, 39 s., Bakalářská práce
- [2] BŘEŇ, Jan, et al. *Obce*. Blanka Pokorná. Praha : ASPI publishing s.r.o., 2004. 732 s. ISBN 80-7357-015-0
- [3] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Edice SPBI Spektrum, 2005. 140 s. ISBN 80-86634-70-1
- [4] MARTÍNEK, Bohumír, ADAMEC, Vilém, HANUŠKA, Zdeněk. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací*. Praha : MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006. 33 s. ISBN 80-86640-64-7
- [5] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Bezpečnost lidského systému*. 1. vyd. Ostrava : Edice SPBI Spektrum, 2007. 139 s. ISBN 978-80-86634-97-5
- [6] PROCHÁZKOVÁ, Dana, ŠESTÁK, Bedřich. *Řízení bezpečnosti a krizové řízení*. 1. vyd. Praha, 2005. 244 s. ISBN 80-7251-212-9
- [7] ŠENOVSKÝ, Michail, ADAMEC, Vilém. *Právní rámec krizového managementu*. Ostrava : Edice SPBI Spektrum, 2005. 97 s. ISBN 80-86634-55-8
- [8] ŠENOVSKÝ, Michail, ADAMEC, Vilém, HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém : Management záchranných prací*. Ostrava : Edice SPBI Spektrum, 2005. 157 s. ISBN 80-86634-55-8
- [9] Velký slovník naučný. DIDEROT, Praha 1999, ISBN: 80-902723-1-2

LEGISLATIVA

- [10] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- [11] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky v platném znění
- [12] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- [13] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v platném znění

- [14] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- [15] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- [16] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- [17] Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [18] Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [19] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
- [20] Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů
- [21] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- [22] Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií
- [23] Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využití jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon), a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [24] Zákon č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- [25] Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)
- [26] Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů
- [27] Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- [28] Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- [29] Zákon č. 166/1999., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů
- [30] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení v platném znění

- [31] Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony
- [32] Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci plošného pokrytí území jednotkami požární ochrany, v platném znění
- [33] Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, v platném znění

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [34] *Krizové řízení : Portál pro podporu krizového a havarijního plánování a řízení* [online]. 2000 [cit. 25.1.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.krizove-rizeni.cz/portal/page/portal/ISKR>>
- [35] SOUČEK, Vladimír, STAŇOVÁ, Eva, LINHART, Martin: *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek: Krizové plánování: (MODUL G)* [online] [cit. 19.1.2009] Dostupný z WWW: http://www.krizove-rizeni.cz/portal/page/portal/ISKR/KRIZOVE_RIZENI/VZDELAVANI_ZKUSENOSTI
- [36] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Bezpečí a řízení bezpečnosti. Časopis 112* [online]. 2008, č. 11 [cit. 10.2.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-vii-cislo-11-2008-915740.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>>
- [37] *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008 [cit. 2009-01-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/>>
- [38] *Kraj vysočina : oficiální stránky kraje vysočina* [online]. 2002 [cit. 2009-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-vysocina.cz/>>
- [39] *Hasičský záchranný sbor jihomoravského kraje* [online]. 2007 [cit. 2009-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.firebrno.cz/>>

15 Seznam zkratek

IZS	Integrovaný záchranný systém
HZS	Hasičský záchranný sbor
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
MU	Mimořádná událost
ČR	Česká republika

16 Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: BEZPEČNOSTI OBCE.....	13
OBRÁZEK 2: ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI OBCE Z HLEDISKA PREVENCE	15
OBRÁZEK 3: ČINNOSTI OBCE SOUVISEJÍCÍ S MIMOŘÁDNOU UDÁLOSTÍ	29
OBRÁZEK 4: KOMPLEXNÍ BEZPEČNOST OBCE	44